

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การพัฒนาชุดการสอน เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชลประทานผาแตก ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. วิธีสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมของชุดการสอน ได้แก่ ครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญการสอนวิชาสังคมศึกษา และครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างชุดการสอน จำนวน 7 คน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการตรวจสอบแบบประเมินความเป็นพลเมืองดี และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ได้แก่ ศิษยานุศิษย์ ครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญการสอนวิชาสังคมศึกษา และนักวิจัยผล จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1. ชุดการสอน เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 ชุด ชุดละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 10 ชั่วโมง ดังนี้
 - ชุดการสอน ชุดที่ 1 เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย
 - ชุดการสอน ชุดที่ 2 เรื่อง ลักษณะของพลเมืองมีคุณธรรมตามวิถีประชาธิปไตย
 - ชุดการสอน ชุดที่ 3 เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามหลักธรรม
 - ชุดการสอน ชุดที่ 4 เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวัฒนธรรมไทย
 - ชุดการสอน ชุดที่ 5 เรื่อง พลเมืองดีมีคุณธรรมน่าชื่นชม

โดยในแต่ละชุดการสอนจะประกอบด้วย คำชี้แจงสำหรับครูผู้สอน บัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม และ บัตรเฉลยแนวคำตอบ

2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ

3. แบบประเมินชุดการสอน เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง และเหมาะสมน้อย

4. แบบประเมินความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการศึกษารั้ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือต่างๆ ดังนี้

1. การสร้างชุดการสอน เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชลประทานผาแตก

1.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดการสอน ศึกษาเอกสาร ตำรา ศึกษาวิถีประชาธิปไตยและความเป็นพลเมืองดี ศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมที่นำมาเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการจัดทำชุดการสอน

1.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างชุดการสอน จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการสร้างชุดการสอน

1.3 ศึกษาจากหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พุทธศักราช 2551 ได้แก่ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง มาตรฐาน สาระการเรียนรู้

1.4 ศึกษาตัวชี้วัด และรายละเอียดของสาระการเรียนรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พุทธศักราช 2551

1.5 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองดี

1.6 สร้างชุดการสอนตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 1 หน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 5 ชุด ซึ่งแต่ละชุดประกอบด้วย

1.6.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นส่วนที่ใช้สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน

1.6.2 ชุดการสอน เป็นส่วนที่ใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่นักเรียน

- 1) คำชี้แจงสำหรับครูผู้สอน
- 2) บัตรคำสั่ง
- 3) บัตรเนื้อหา
- 4) บัตรกิจกรรม
- 5) บัตรคำถาม
- 6) บัตรเฉลยแนวคำตอบ

1.7 ดำเนินการสร้างชุดการสอน เรื่อง พลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี จำนวน 5 ชุด ชุดละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 10 ชั่วโมง

1.8 นำชุดการสอนที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมแล้วปรับเปลี่ยนตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ

1.9 เมื่อชุดการสอนผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษา นำชุดการสอนที่แก้ไขตามคำแนะนำแล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญการสอนวิชาสังคมศึกษา และครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างชุดการสอน จำนวนทั้งหมด 7 คน ทำการประเมินความเหมาะสมของชุดการสอนทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบของชุดการสอนและการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ด้านการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านการกำหนดสาระสำคัญ ด้านการกำหนดสาระการเรียนรู้ ด้านการกำหนดคุณธรรม 3 ประการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี ด้านการกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการกำหนดวิธีการวัดแลประเมินผล ปรากฏว่าโดยภาพรวมชุดการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับประเมินได้ค่าเฉลี่ยโดยรวม มีความเหมาะสมมาก ($\mu = 2.88, \sigma = 0.27$) ดังรายละเอียดหน้า 56

2. การสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบ

2.2 วิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยและคุณธรรมที่เสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีจากหนังสือเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้ศึกษาสร้างเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 55 ข้อ

2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ตรวจสอบ ความสอดคล้อง ความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหาและจุดประสงค์ของบทเรียน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.4 หลังจากนั้นนำแบบทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้ว นำกลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและการปรับแก้ไขเป็นบางข้อหลังจากนั้นนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ได้ค่า IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป และคัดเลือกข้อสอบที่ได้ค่า IOC 1.0 ไว้แบบทดสอบทั้งหมด 45 ข้อ

3. การสร้างแบบประเมินชุดการสอน

การสร้างแบบประเมินชุดการสอน เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีให้กับผู้เรียน ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินชุดการสอนและองค์ประกอบของชุดการสอน

3.2 สร้างแบบประเมินชุดการสอนเพื่อประเมินชุดการสอนโดยตั้งคุณลักษณะที่เหมาะสมกับชุดการสอน โดยแบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านองค์ประกอบของชุดการสอนและการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ด้านการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านการกำหนดสาระสำคัญ ด้านการกำหนดสาระการเรียนรู้ ด้านการกำหนดคุณธรรม 3 ประการเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี ด้านการกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการกำหนดวิธีการวัดแลประเมินผล และจัดระดับความคิดเห็นเป็น 3 ระดับ คือ

3	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย

3.3 นำแบบประเมินชุดการสอนที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.4 หลังจากปรับปรุงแก้ไขแล้ว จัดทำแบบประเมินชุดการสอนและนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนดังรายชื่อในภาคผนวก ก หน้า 77 ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญการสอนวิชาสังคมศึกษา และนักวัดผล ตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบแบบประเมิน ภาษาที่ใช้ จากนั้นจึงนำผลการประเมินของทั้ง 3 คน ไปหาความสอดคล้องจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ปรากฏว่าทุกรายการประเมินได้ค่า IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไปทุกรายการ ดังรายละเอียดหน้า 61

การสร้างแบบประเมินความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การสร้างแบบประเมินความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้ศึกษาได้กำหนดองค์ประกอบการประเมินความเป็นพลเมืองดีของนักเรียน ตามคุณลักษณะที่สอดคล้องกับคุณธรรม 3 ประการ คือ ด้านการวธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ หลักการ วิธีการ และรูปแบบการประเมินก่อนนำไปใช้ แล้วกำหนดกรอบการสร้าง ตลอดจนการนำแนวทางคุณธรรม 3 ประการ คือ ด้านการวธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม นำมาใช้ในชุดการสอน

2. สร้างแบบประเมินความเป็นพลเมืองดีตามคุณธรรม 3 ประการ คือ ด้านการวธรรม ด้านสามัคคีธรรม และด้านปัญญาธรรม โดยแต่ละด้านมีรายการประเมิน 12 รายการ รวมทั้งหมด 36 รายการ โดยแต่ละรายการประเมินระดับการปฏิบัติเป็น 3 ระดับ คือ

- 3 หมายถึง ปฏิบัติตามรายการประเมินอยู่ในระดับมาก
- 2 หมายถึง ปฏิบัติตามรายการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง
- 1 หมายถึง ปฏิบัติตามรายการประเมินอยู่ในระดับน้อย

3. นำแบบประเมินไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ แล้งนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบประเมินที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบประเมินความสอดคล้อง ความถูกต้อง ความตรงเนื้อหาและจุดประสงค์ของแบบประเมิน จากนั้นจึงนำผลการประเมินของทั้ง 3 คนไปหาคำตัดสินความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ(IOC) และคัดเลือกข้อที่ได้ค่า IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป รายละเอียดดังตารางที่ 14 หน้า 63 ได้แบบประเมินทั้งหมด 30 รายการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้ศึกษาคำเนิการขอหนังสือเพื่อเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบประเมินชุดการสอนเรื่องพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชลประทานผาแตก และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2. ผู้ศึกษาคำเนินการขอหนังสือเพื่อเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้เชี่ยวชาญที่ทำการประเมินชุดการสอนเรื่องพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7 คน

3. นำหนังสือและชุดการสอนเรื่องพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีของผู้เรียนที่สร้างขึ้น พร้อมแบบประเมิน ให้ผู้ประเมินทั้ง 7 คน ประเมินความเหมาะสมของชุดการสอน พร้อมทั้งนัดหมายขอรับผลการประเมิน

4. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผลทางสถิติเพื่อหาคุณภาพของชุดการสอนและเครื่องมือต่างๆ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้ศึกษานำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for Social / for Window) และสถิติวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการประเมินความเหมาะสมของแบบประเมินและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539: 248-249 อ้างใน ชาคริต ชมชื่น และ ตำราญ บุญหมั่น, 2544: 69)

2. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) จากการประเมินชุดการสอน โดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน โดยการแปลผลผู้ศึกษาได้กำหนดค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของผลการประเมินชุดการสอน ตามเกณฑ์การประเมินของบุญส่ง นิลแก้ว (253, หน้า 146) ดังนี้

2.50 - 3.00	หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
1.50 - 2.49	หมายถึง มีความเหมาะสมมากปานกลาง
1.00 - 1.49	หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย